

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

1. AMAÇ

Bu talimatın amacı; TSE Muayene Gözetim Yönergesi çerçevesinde, Ulaşım ve Lojistik Sistemleri Merkezi Başkanlığı (ULMB) Araç Proje Onay Grup Başkanlığı tarafından yürütülen faaliyetlerle ilgili uygulama yöntemlerini açıklamaktır.

2. KAPSAM

Bu talimat; TSE Muayene Gözetim Yönergesi çerçevesinde, Ulaşım ve Lojistik Sistemleri Merkezi Başkanlığı (ULMB) Araç Proje Onay Grup Başkanlığı tarafından yürütülen faaliyetlerle ilgili hususları kapsar.

3. SORUMLULAR

ULM-03-LS-00-006 Araç Proje Faaliyet Alanları Listesinde faaliyet alanları verilen birimler Araç Proje Onay Grup Başkanlığı

Araç Kontrol Merkezi (AKM) İşletmeleri Grup Başkanlığı

4. UYGULAMA

Araç proje faaliyetleri ile ilgili başvuruların inceleme ve onay işlemlerinde aşağıda yer alan hususlara riayet edilmelidir.

AİTM Münferit Araç Uygunluk Belgesi (Karayolu Uygunluk) Araç İncelemesi

(1) Camlarda, “e” ya da “E” onayı görülecektir. Ancak, 02.03.2001 tarihinden önce imal edilen araçlarda aranmaz.

(2) Lastiklerde, “e” ya da “E” onayı görülecektir. DOT işareti de kabul edilebilir. Ancak, 25.07.2000 tarihinden önce imal edilen araçlarda aranmaz.

(3) “CE” işareti sadece hidrolik ekipmana sahip üst yapı araçlarda aranacaktır. 01.01.1995 tarihinden önce imal edilen M1 kategorisi araçların arka koltuklarında emniyet kemeri aranmaz. 18.07.1997 tarihinden sonra imal edilen, sürücü hariç 8 ila 14 yolcu taşıyan araçların sürücüsü ve önde oturan yolcu/yolcular için emniyet kemeri bulunması zorunludur. 17.07.2000 tarihinden sonra imal edilen N1, N2, N3 kategorisi araçlarda sürücü ve sürücü yanındaki koltuklarda, 01.08.1998 tarihinden sonra ve 13.02.2009 tarihine kadar üretilmiş M2 ve M3 (A.İ.T.M. Yönetmeliğinde belirtilen Sınıf I ve II dışındaki araçlar) kategorisi araçların bütün koltuklarında emniyet kemeri bulunması zorunlu olmayıp; ara koltuklar hariç olmak üzere, sürücüsü dâhil en ön ve önünde boşluk olan en arka koltuklarda, önünde boşluk olan kapı önündeki koltuklarda, iki katlı M3 sınıfı araçlarda (A.İ.T.M. Yönetmeliğinde belirtilen Sınıf III'e girenler); merdiven önü, en ön ve önünde boşluk olan en arka koltuklarda, masa etrafında bulunan koltuklardan aracın gidiş yönüne doğru olanlarda oturan yolcular için emniyet kemeri bulunması zorunludur.

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

(4) Bu istisnalar haricinde M1 sınıfı otomobillerin, M1G ve N1G sınıfı arazi taşıtlarının, N1, N2, N3 sınıfı kamyonet, kamyon ve çekicilerin, M2 ve M3 sınıfı minibüs ve otobüslerin bütün koltuklarında emniyet kemeri bulunması zorunludur. Yalnız araç dururken kullanılan koltuklar ile ayakta da yolcu taşıyan M2 ve M3 kategorisi Sınıf A ve Sınıf I araçların koltuklarında emniyet kemeri bulundurulması zorunlu değildir.

(5) Motor numarası yetkili teknik sorumlu tarafından başvuru dosyası eklerinde beyan edilir. Motor numarası ile ilgili yetkili teknik servis raporu veya motor üzerinden fotoğraf vb. belge talep edilmemelidir.

AİTM Onay Yetkisi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile yapılan Protokol çerçevesinde, “AİTM Onay Yetkisi” sadece TSE’ye verilmiştir. “AİTM Münferit Araç Uygunluk Belgesi”nin doğruluğu belge üzerinde yer alan elektronik bağlantı adresinden yapılabilmektedir.

Ambulansa (Cankurtaran) Dönüşüm Tadilat Projeleri

Araçların ambulansa (cankurtaran) dönüşüm projelerinde, mükerrer işlem yapılmaması için; AİTM Münferit Araç Uygunluk (Tadilat) Belgesinin 52.madde “Notlar” kısmına “Söz konusu aracın MARTOY’da belirtilen TS EN 1789 standardının teknik şartlarına uygunluğu, bu konuda yetkili birimler tarafından kontrol edilmelidir” ifadesi yazılarak onaylanmalıdır.

Bakanlık Tarafından Teknik Servis Adına Muayene ve Deney Yapma İzni Verilen Firmalarca Düzenlenen Test Raporları

71/320/AT Belirli Motorlu Araç Sınıflarının ve Römorklarının Frenleme Düzenekleri ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği’ne göre Teknik Servis Raporu gerektiren münferit tadilat başvurularında, muayene ve deneylere Enstitümüzdeki kadrolu makina mühendisi ve/veya dış inceleme elemanının nezaret etmesi kaydıyla, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (BSTB) tarafından, “akreditasyon kapsamında sınırlı teknik servis adına muayene ve deney yapma izni verilen firmalar” tarafından düzenlenen test raporları, münferit tadilat onaylarında kabul edilebilir.

Bakanlık Tarafından Teknik Servis Adına Muayene ve Deney Yapma İzni Verilen Firmaların Test Raporları Hakkında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

03.04.2018 tarihli ve 133660 sayılı yazı ile oluşturulan komisyonun hazırlamış olduğu rapora göre;

- Bakanlık tarafından teknik servis adına muayene ve deney yapma izni verilen firmaların AB/1230/2012, BM/AEK R-58 yönetmelik/regülasyonda düzenleyeceği test raporlarının kabul edilmemesi,
- 06.08.2016 tarihli ve 29793 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Teknik Servislere Dair Tebliğ’in tamamının yürürlüğe girdiği tarih olan 15.09.2019’a kadar mevcut halde kabul edilen BM/AEK R-13 Test Raporlarının Araç Proje Birimlerinde kabul edilmesinin devamının,

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

- 15.09.2019 tarihinden sonra Bakanlık tarafından teknik servis adına muayene ve deney yapma izni verilen firmaların düzenlemiş olduğu BM/AEK R-13 test raporunun kabul edilmemesi, gerekmektedir.

Başvuru Dosyası

- (1) Basılı olarak sunulan başvuru dosyasında bulunan her bir evrak, başvuru sahibi ve/veya yetkili teknik sorumlu tarafından kaşe basılmış ve imzalanmış olmalıdır.
- (2) “AİTM Münferit Araç Uygunluk Belgesi” veya “Montaj Uygunluk Raporu” QDMS’te yayımlanan güncel formatta olmalıdır. Belgede “uygun olmayanı çiziniz” ibaresi olan bölümler uygun bir şekilde çizilmiş olmalıdır.
- (3) Başvuru dosyasında bulunan hiçbir evrak üzerinde ilave, silinti, kazıntı veya düzeltme bulunmayacaktır. Paraf/imza atılarak hiçbir şekilde belge üzerinde düzeltme yapılmayacaktır.
- (4) Başvuru dosyası sadece ilgili tadilat türüne/türlerine göre incelenmelidir. (Örneğin: Ruhsatında Okul Taşıtı olan bir araç, koltuk sökme tadilatı için başvuru yapılması durumunda sadece koltuk sökme ile ilgili hususlar aranır.)
- (5) TSE 360 sistemi üzerinden alınan başvurularda uzman tarafından başvuru ekleri ve/veya AİTM Münferit Araç Uygunluk Belgesinin incelenmesi durumunda dosya incelenmiş sayılır. Bu durum; sistemde kayıt altına alınmış olması ile gerçekleşmiş sayılır.

Başvuru Yapılacak İller

- (1) Başvuru yapılabilecek iller ULM-03-LS-00-006 Araç Proje Faaliyet Alanları Listesinde verilmiştir.
- (2) Tadilat işlemi hangi ilde yapılmışsa, başvuru o ildeki birime yapılacaktır. Montaj işlemi için ise montaj hangi ilde yapılmış olursa olsun, ilgili tüm birimlere başvuru yapılabilir.
- (3) AİTM Münferit Araç onayı yapılmayan iller ile onay yapma yetkisi bulunan ancak herhangi bir sebeple (izin, rapor, faaliyetin geçici olarak askıya alınması vb.) onay yapılamayan illerdeki müracaatlar, Araç Proje Onay Grup Başkanlığı tarafından yönlendirilen birime yapılır.
- (4) Aracın bulunduğu ilde AKM varsa, o ildeki AKM tarafından araç incelenir ve inceleme raporu sisteme yüklenir. Aracın bulunduğu ilde AKM yoksa, başvuruyu alan birim aracı inceler veya başka bir birim tarafından incelenmesini yazılı olarak talep eder.

Belge/Rapor Onay Yetkisi

Münferit Araç Uygunluk Belgesi (Tadilat/KUB), Montaj Uygunluk Raporu başvuruları TS EN ISO 17020 standardı kapsamında atanmış “inceleme uzmanlarıncı” incelenerek, ilgili birim amiri/temsalcisi veya TS EN ISO 17020 standardı kapsamında “teknik yönetici” olarak atanmış kişilerce onaylanır.

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

BelgeNet/TSE360 Sistemi Üzerinden Başvuru Alınmaması Durumu

Herhangi bir sebeple BelgeNet/TSE360 sistemi üzerinden başvuru alınmadığı durumlarda, başvuru EBYS üzerinden basılı olarak da alınabilir.

Damperli Araçlar

- (1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın 04.08.2017 tarihli ve 25269672-010.99E.1913 sayılı yazısı gereği, Motorlu Araçlar ve Römorkları Tip Onay Yönetmeliği (2007/46/AT) Ek II İlave 2'sinde belirtilen, üstyapı kodu "10" olan araçlardan (damper üst yapılu araçlar) Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik Madde 15'de belirtilen test raporu aranacak, anılan araçlar haricindeki üst yapılu araçlardan bu test raporu aranmayacaktır.
- (2) Tadilat neticesinde piyasaya arz edilecek üstyapı kodu "BA/10" olan araçlarda; Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik Madde 15'de belirtilen test raporu, aracı son tadil eden firmaya ait olmalıdır.

Dingil Mesafelerine göre AİTM Seri Tadilat Tip Onay Belgesi Verilmesi

Dingil tadilatı için AİTM Seri Tadilat Tip Onay Belgesi başvurularında her bir dingil mesafesi için ayrı başvuru yapılması gerekmektedir.

Dingil Sayısı 4'ten Fazla Olan Araçların Uygunluk Belgelerinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar (TSE360 Sistemi Üzerinden Yapılan Başvurular)

- Tadilatın Kısa Tanımı alanına aracın dingil sayısı yazılmalı,
- Uygunluk Belgesi üzerinde 4 dingile kadar olan alanlar doldurulmalı,
- Uygunluk Belgesinde yeri olmayan dingiller ile ilgili diğer tüm maddeler için belgenin açıklamalar alanı kullanılmalıdır.

Dingil Tadilatlarında Temel Araç İmalatçısı İzin Yazısı Aranması

Temel araç imalatçısı izin yazısının; AİTM Ek IV 4.6.6. maddesinde tarif edilen kapsamda temel aracın dingil kapasitelerinden herhangi birinde kapasite artırılması söz konusu olduğunda, tadilatçı firma tarafından dosyasında ibraz edilmesi gerekmektedir.

Dönüş Yeteneği

- (1) N2-N3 kategori araçlarda dönüş yeteneği ile ilgili olarak ULMB'nin 30.11.2015 tarihli ve 456307 sayılı yazısına istinaden;
 - Bir aracın dingil mesafesinin aynı araç tipi için imalatçı tarafından belirlenmiş farklı bir dingil mesafesine tadil edildiği durumlarda, tadilat sonrasında dingil mesafesine göre imalatçı tarafından belirlenmiş müsaade edilen azami uzunluğunu geçmediği,

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

(Örnek uygulama: Dingil mesafesi 3500mm olan araca tadilat yapılarak dingil mesafesinin, araç imalatçısının aynı tipteki üretmiş olduğu 4200mm dingil mesafeli araç referans alınarak, 4200mm'ye tadil edildiği durum)

- Araçlara dingil ekleme tadilatının yapıldığı durumlarda, araç imalatçısının vermiş olduğu temel araç uygunluk belgesindeki müsaade edilen azami araç uzunluğunun aşılmadığı,
- Yukarıda belirtilen durumlar dışında, yapılan tadilatlar nedeniyle şasi uzatıldığında imalatçının temel araç uygunluk belgesinde belirttiği müsaade edilen azami uzunluk değerlerinin aşılmadığı,

durumlar haricinde, araçların imal tarihleri dikkate alınmak suretiyle **araçların dönüş yeteneğine uygun olduğunun tevsik edilebilmesi için** AB/1230/2012'nin yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu kapsamda üretilen araçlar için test raporu aranması veya testin bu konuda atanmış personel tarafından yapılması veya MARTOY- Ek XVI "Sanal Deney Yöntemlerinden İstenen Özel Koşullar ve İmalatçı Veya Teknik Servis Tarafından Sanal Test Yöntemlerinin Kullanılabileceği Düzenleyici Mevzuat" kapsamında yapılan sanal deney yöntemi kontrol edilmelidir.

97/27/AT Yönetmeliği seviyesinden üretilmiş araçlarda ise, test raporu aranması veya testin bu konuda atanmış personel tarafından yapılması veya söz konusu yönetmelik de bahsedilen geometrik doğrulama yapılarak ilgili şartı sağladığı kontrol edilmelidir.

- (2) Temel Araç Uygunluk Belgesinde (Orijinal/Muadil) azami uzunluk değeri belirtilmeyen, kütle ve boyutlar bakımından 97/27/AT'den onaylı araçlarda arka uzunluk değerinin, araç dingil mesafesinin %60'ını aşması durumunda geometrik doğrulama yapılmalıdır. Arka uzunluk değerinin, araç dingil mesafesinin %60'ını aşmaması durumunda geometrik doğrulama yapılmasına gerek yoktur.

Temel Araç Uygunluk Belgesinde (Orijinal/Muadil) azami uzunluk değeri belirtilmeyen, kütle ve boyutlar bakımından AB/1230/2012'den onaylı araçlarda söz konusu yönetmeliğe uygunluğunun yetkili teknik servisler tarafından düzenlenen test raporu ile tevsik edilmesi gerekmektedir.

Engelli Tertibat Kodunun Montaj Belgelerine veya Araç Uygunluk Belgelerine Eklenmesi

Emniyet Genel Müdürlüğü 09.08.2018 tarihli ve 11088401.2961.64008/1620_1471/148013 sayılı yazısında da belirtildiği üzere 29.12.2015 tarihli ve 29577 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları İle Muayenelerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 4. Maddesinin 9. ve 10. Fıkralarında;

"Sürücü ve araçlara ilişkin kod tablosu İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenerek bu kurumların internet sitesinde yayımlanır. Sürücü adayları ve sürücüler için düzenlenecek Sağlık Raporunun şekli ve içeriği Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığınca (Emniyet Genel Müdürlüğü) belirlenir. Sürücünün sağlık şartları ile araçta bulunması gereken özel tertibatlara ilişkin kod numaraları, sürücü ve araçlara ilişkin kod tablosuna uygun olarak sürücü belgesi ve araç tescil belgesinin ilgili bölümüne yazılır." ve 31.01.2018 tarihli ve 30318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Yönetmeliğin 16. Maddesinin 6. Fıkrasında "Özel tertibatlı araçların tadilat veya montaj belgelerinde yer alan tertibat kodu tescil kayıtlarına işlenir." hükümleri mevcuttur.

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

Buna göre, engelli araçlarının trafik denetimlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacıyla Sürücü/Sürücü Adayı ve Araçlara İlişkin Kod Tablosunda yer alan tertibat kodunun tertibatlı engelli araçlarına düzenlenen montaj belgelerine veya araç uygunluk belgelerine eklenmesi gerekmektedir.

Engelliler İçin Sürücü Kursu Araçları

AİTM Ek IV Madde 4.15.2 gereği engelliler için sürücü kursu aracı tadilatları, Sağlık Bakanlığı'nın 08.01.2016/476.01 sayılı yazısının Ek-2'sinde belirtilen engel kodlarına uygun tertibat ve sürücü kursu tertibatlarının birlikte takılması, sürücü kursu aracına engelli tertibatı takılması ya da engelli aracına sürücü kursu ekipmanı takılması ile yapılabilir. Araç üzerinde birden fazla engel kodu için tek başvuru yapılabilir. Engelliler için sürücü kursu araçlarına bir başka engel kodu için tadilat yapılabilir. Araç üzerinde hangi engel kodu/kodları için tadilat yapıldı ise sadece bu engel kodlarında belirtilen engellilere hizmet verileceği uygunluk belgesinde belirtilecektir. Sürücü kursu ve engelli tertibatlarının, birbirlerinin işlevlerine engel olmayacak şekilde takıldığı kontrol edilmelidir.

Engelli Tertibatı Montajı İçin Düzenlenen Montaj Uygunluk Raporuna Not Düşülmesi

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 14.09.2015 tarihli ve 124118 sayılı yazısına istinaden ilk defa özel tertibat takılacak araçların ULM-03-FR-04-042 Özel Tertibatlı Araçların Engeli Olmayan Kişilerce Kullanılmasına İlişkin Teknik Muayene Raporu'nun sonucuna göre ULM-03-FR-15-009 Montaj Uygunluk Raporu'nda "Bu araç, araç sahibinin üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılabilir." veya "Araç sahibinden başkası kullanamaz." şeklinde not düşülmelidir.

Faaliyet Raporları ve Fatura İşlemleri

- (1) Fatura kesen birimler fatura koçanlarını Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığına göndermelidir.
- (2) Fatura kesmeye yetkili personeli bulunmayan birimlerin faturaları, koordinatörlük veya koordinatörlüğün belirleyeceği birim tarafından TSE360 sistemi üzerinden kesilir. Kesilen faturalar Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığına gönderilir.
- (3) TSE Muayene Gözetim Yönergesi gereğince; araç incelemesinin AKM işletmesinde yapılan başvurularda, başvuruya ait tüm ücretler AKM işletmesi tarafından tahsil edilmelidir. Araç incelemesinin TSE birimi tarafından veya TSE'nin kendi işlettiği AKM'lerde (Bursa, Adana, Konya, Manisa) yapılması durumunda başvuruya ait tüm ücretlerin faturası başvuru yapılan (başvuruyu değerlendiren) birim tarafından TSE 360 sistemi üzerinden kesilmelidir. Araç incelemesi gerektirmeyen belge itiraz başvurularının faturası başvuruyu değerlendiren birim tarafından TSE 360 sistemi üzerinden kesilmelidir.

Hatalı Belgenin Düzeltilmesi Talepleri

Onaylanan bir AİTM Münferit Araç Uygunluk Belgesinin (Tadilat/İmalat/KUB/İthalat) veya Montaj Uygunluk Raporunun sonradan düzeltilmesi için; dosyayı onaylayan birime başvuru yapılır. Verilen belge/raporun aslı başvuru ekinde ibraz edilir. Geri gelen ve arşivdeki nüshalarına görülecek şekilde "İPTAL" yazılır ya da kaşesi basılır.

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

Hatası nedeniyle geri gelen belge/raporun tekrar düzenlenmesi halinde yeniden onay numarası verilir, belge/rapora “bir önceki hatalı belgeye atıfta bulunularak yeniden düzenlenmiş bir belge olduğu” şerhi eklenir, ücreti yeniden tahsil edilir. Daha önce tahsil edilmiş ücret iade edilmez.

TSE360 sisteminden onaylanmış belgeler için ise, TSE360 sisteminden belge itiraz başvurusu yapılır.

İmalatçı/Tadilatçı Etiketini Yapıştırılması Zorunluluğu

AİTM Ek IV 2.9 maddesi gereğince; dingil ekleme, çıkartma ve değişim gibi araç azami yüklü kütlesi ve bu kütlenin dingillere dağılımını birlikte değiştiren tadilatlarla, araçlara tadilatçı firma etiketi takılmalıdır. Etiketlerin MARTOY Ek XVII’de belirtilen kurallara uygun olduğu kontrol edilmelidir. Azami yüklü ağırlık, boş ağırlık ve bunların dingillere dağılımını birlikte değiştirmeyen tadilatlarla bu şartın aranmasına gerek yoktur.

İstiap Haddi Tespiti

İlgili resmî kurumlarca yazılmış yazılara veya Araç Muayene İstasyonları tarafından düzenlenen Araç Muayene Raporlarına istinaden istiap haddi tespiti yapılır. İstiap haddi tespiti için Karayolu Uygunluk Belgesi başvurusu yapılması, dosya ekinde ilgili kurumun resmi yazısının, yetkili mühendis tarafından düzenlenmiş AİTM Münferit Araç Uygunluk Belgesinin, incelemeye esas olmak üzere ruhsat aslı, kantar fişi, katalog vb. belgelerin bulunması gerekmektedir. Münferit Araç Uygunluk Belgesinin açıklama kısmında “Bu belge aracın istiap haddini tespit etmek için düzenlenmiştir” ibaresinin yazılı olması gerekmektedir.

Doküman üzerinde yapılan inceleme ile istiap haddi belirlenemediği durumda araç üzerinde inceleme yapılır.

Kalite Sistemi

AİTM Madde 10 gereğince; Seri Tadilat / Seri İmalat firmalarının güncel ISO/TS 16949 belgesine veya TS EN ISO 9001 standardına göre kalite sistemine sahip olmaları gerekmektedir. TSE’den alınmış kalite sistem belgesi olması durumunda firmada üretim yeri/ara kontrol incelemesi yapılmasına gerek yoktur. TSE haricindeki bir kurumdan alınmış kalite sistem belgesi olması veya firmanın belgesi olmaması durumunda, ULM-03-FR-05-002 Üretim/Montaj Yeri İnceleme Formu ile üretim yeri incelemesi yapılmalıdır.

Katarın Teknik Açısından Müsaade Edilen Azami Kütlesi

Aracın azami yüklü kütlesi ile frenli azami römork kütlesinin toplamı Temel Araç Uygunluk Belgesinde verilen katarın müsaade edilen azami kütlesinden küçük bir değer veriyorsa elde edilen bu değer AİTM Münferit Araç Uygunluk Belgesi (Tadilat) veya Montaj Uygunluk Raporu’nda ‘katarın müsaade edilen azami kütlesi’ olarak yazılır.

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

Koltuk Çıkartılması veya İlavesi

- (1) AİTM Ek IV madde 4.9'daki "Koltuk çıkartılması tadilatı ile aracın gövde tipi değişmeden M kategorisinden N kategorisine dönüştüğü durumlarda bu ekin 4.4.2 maddesinde istenen şartlar aranmaz. Koltuk çıkartılması tadilatı yapılan araçlarda koltuk bağlantıları bağlantıya izin vermeyecek şekilde kesme, kaynak vb. yöntemler ile yok edilir.
- (2) 18.08.2001 tarihli ve 24497 sayılı RG'de yayımlanmış bulunan ve söz konusu aracın imal yılında yürürlükte bulunan Motorlu Araçların Koltukları, Bağlantıları ve Koltuk Başlıkları İle İlgili Tip Onayı Yönetmeliği'nde (74/408/AT) ve ECE-R 17'de M2 ve M3 kategori araçlar için;

"2.14- 'Bağlantı', koltuğun bağlanabildiği, araç tabanın veya gövdesinin bir parçasıdır."

"2.15- 'İlave donanımlar', koltuğun araca bağlanması için kullanılan civata veya diğer aksamlardır."

tanımları mevcuttur.

Buna göre; ray üzerine monte edilmiş koltukların bulunduğu bir araçta, rayın yok edilmesi söz konusu olamayacağından bu hüküm bu araçlara uygulanamaz olarak değerlendirilmelidir.

- (3) Koltuk ilavesinde, bütün kategorilerde bağlantıların Ek VII'deki Tablodaki Madde 15 (koltuk mukavemeti), madde 19 (emniyet kemeri bağlantıları), madde 31 (emniyet kemerleri ve bağlama sistemleri), madde 51 (alev dayanıklılığı) ve madde 52 (otobüsler)'ye uygun olması gerekir. BM/AEK Regülasyonu 107 kapsamında olmayan M2 ve M3 kategorisi araçlar Ek XIV Madde 1'e uygun olmalıdır.

Kütlesi ve/veya Boyutları Bakımından Sınır Değerleri Aşan Özel Amaçlı ve/veya Özel Teçhizatlı Araçların Onay İşlemleri

Karayolları Trafik Yönetmeliği (KTY) 128. maddesi uyarınca kütlesi ve/veya boyutları bakımından sınır değerleri aşan özel amaçlı ve/veya özel teçhizatlı araçların onay işlemleri ile ilgili dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda açıklanmıştır.

Kütlesi Bakımından Sınır Değerleri Aşan Özel Amaçlı ve/veya Özel Teçhizatlı Araçlar

Üstyapılı araçların onay işlemlerinde, yetkili teknik sorumlu tarafından her bir dingilin yük dağılımı yapılmış olmalıdır. Her bir dingile etki eden yükler, araç uygunluk belgesinde verilen tescile esas dolaşımda öngörülen dingil ağırlığını geçmemelidir.

Ancak, kurtarıcı, seyyar tamir ve bakım, beton karıştırma ve pompalama makine ve aksamının monte edilmiş olduğu araçlar ile benzeri özel amaçlı ve özel teçhizatlı araçlarda, Karayolları Trafik Yönetmeliği 128'inci maddede belirtildiği üzere, dingil ağırlıkları %50 (50 dâhil) daha fazla olabilir. Bununla birlikte, dingil ağırlıkları hiçbir koşulda araç imalatçısının verdiği dingil kapasitelerini aşamaz. Bu durumda, söz konusu aracın Karayolları Genel Müdürlüğü'nden "özel izin belgesi veya özel yük taşıma izin belgesi" almasına da gerek yoktur.

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

Hesaplamalarda, araçta taşınacak olan avadanlık, ek teçhizat vb. ekipmanların ağırlıkları da üst yapı ağırlığına dâhil edilmelidir.

Bununla birlikte AİTM Münferit Araç Uygunluk Belgesinin (Tadilat) “Notlar” kısmına “Bu araç Karayolları Trafik Yönetmeliği’nin 128. maddesinde belirtilen sınır değerlerin üzerinde olup aynı maddedeki istisna hükümlerine istinaden onaylanmıştır.” ibaresi yazılmalıdır.

Boyutları Bakımından Sınır Değerleri Aşan Özel Amaçlı ve Özel Teçhizatlı Araçlar

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 02.08.2017 tarihli ve 44304019-120.99E.1846 sayılı yazısına istinaden Karayolları Trafik Yönetmeliği’nin 128’inci maddesinde belirtilen boyutları bakımından sınır değerleri aşan araçların onayında, AİTM Münferit Araç Uygunluk Belgesinin (Tadilat) “Notlar” kısmına “Karayolları Trafik Yönetmeliği’nin 128. maddesine göre trafiğe her çıkışında ‘Özel İzin Belgesi’ alınması gerekmektedir” ibaresi yazılmalıdır.

Münferit Tadilat Araç İncelemelerinde Aydınlatma İle İlgili Hususlar

Münferit tadilat başvurularında; araca ilave edilen aydınlatma, ışıklı sinyal cihazları, reflektörün “E” veya “e” onaylı olduğu görülecektir. Formda sadece “uygun” veya “uygun değildir” olarak işaretlenmesi yeterlidir.

Saha incelemesinde tespit edilen ilave aydınlatma, ışıklı sinyal cihazları, reflektörün onayıyla ilgili başvuru eklerinde ayrıca onay belgesi sunulmasına gerek yoktur.

Aydınlatma sistem onayı etkilenmiş (orijinal aydınlatmaların yerlerinin değiştirilmesi gibi) bir araçla ilgili olarak, formun ekinde yer alan aydınlatma ile ilgili bölüm doldurulabilir.

Eğer, başvuru dosyasında aracın şasi numarasına düzenlenmiş teknik servis raporu varsa (teknik servis Bakanlıkça atanmış olup olmadığı kontrol edilmelidir), yukarıda belirtilen hususların hiçbirinin ayrıca kontrolüne de gerek bulunmamaktadır.

Okul Servis Araçlarında Koltuk ve/veya Emniyet Kemerleri Tadilatları

(1) Araçların okul taşıtından (okul taşıtı ekipmanları sökülerek) otobüs/minibüse dönüştürülmesi için yapılan tadilat projelerinde, yolcu ağırlığının 50 kg yerine 71 kg veya 68 kg olarak yeniden hesaplanması nedeniyle koltuk sökülmesi gerekebilmektedir.

Kütle kontrollerinin yetkili teknik sorumlu hesaplamaları ve beyanı üzerinden yapılması gerekmektedir. Başvuru sahiplerinden kantar fişi talep edilmeyecektir.

(2) Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik 6. Maddesinin “(2) Bir araç, sistem, aksam veya ayrı teknik ünitenin bu Yönetmelikteki hükümlere uygun olmakla birlikte, yol güvenliği açısından ciddi bir tehlike oluşturduğunun belirlenmesi halinde, onay kuruluşu veya onay kuruluşunun görevlendirdiği kuruluş AİTM tip onayı belgesi veya AİTM uygunluk belgesi vermeyi reddedebilir.” hükmü dikkate alınarak temel araç imalatçıları ve temel araç imalatçılarının yetki

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

verdikleri üst yapıcılar hariç olmak üzere, araçta koltuk ve/veya emniyet kemeri değişikliği/tadilatı olması durumunda, tadilatın münferit tadilat olarak yapılması gerekmektedir.

- (3) Başvuru sahibinin, okul taşıtı konusunda seri tadilatçı olup olmadığı ve başvuru yapılan ilde üretim/montaj yeri uygunluğu, TSE resmi internet sayfasında yayımlı bulunan “Seri tadilat yetkili okul taşıtı belgesi olan firmalar” listesinden kontrol edilmelidir.
- (4) Başvuru sahibinin, araca sonradan ilave ettiği mobil NVR, araç takip cihazı ve IP kameranın uygunluğu QDMS’te yer alan “AITM Ek XVI’ya Uygun Mobil NVR, Araç Takip Cihazı ve IP Kamera Listesi”nden kontrol edilmelidir. *Araca sonradan ilave edilen koltuk sensörlerinin ECE-R10 uygunluğu “Elektromanyetik Uyumluluk (ECE-R10) Onayı Bulunan Koltuk Sensörü Listesi”nden kontrol edilmelidir.*
- (5) Başvuru sahibi, başvuru dosyasında araçta koltuk ve/veya emniyet kemeri ile ilgili yapılan değişiklikleri detaylı olarak beyan etmelidir. Bu beyan doğrultusunda;
 - Araçta hem koltuk hem de emniyet kemeri değişikliği varsa, QDMS’te yer alan “Okul Servis Aracı Seri Tadilat Belgeli Firmalar ve Kullanabileceği Koltuk ve Emniyet Kemerleri Listesi”nden kullanılan koltuk ve emniyet kemerinin uygunluğu kontrol edilmelidir.
 - Araçta koltuk değişmeksizin, sadece emniyet kemeri değişikliği yapılmışsa, “Okul Servis Aracı Seri Tadilat Belgeli Firmalar ve Kullanabileceği Koltuk ve Emniyet Kemerleri Listesi”nden sadece kullanılan emniyet kemerinin uygunluğu kontrol edilmelidir.

Olumsuz Sonuçlanan Münferit Tadilat/KUB/Montaj Dosyaları

Olumsuz sonuçlanan münferit tadilat, karayolu uygunluk belgesi (KUB), montaj başvurularında, ilgili kontrol formuna ve uygunluk belgesi/raporunun her bir nüshası üzerine tasdik edilmeme gerekçesi açıkça yazılmalıdır. (Örneğin: Üstyapı tadilatında kontrol sonucu yük dağılımının uygun olmaması durumunda AİTM Ek VIII ’deki hususa atıfta bulunulması veya Aydınlatmaların yerleştirilmesi ile ilgili bir olumsuzluk tespit edildiğinde ilgili yönetmeliğin hangi maddesine göre uygun olmadığını açıkça belirtilmesi gerekmektedir.) Uygunluk belgesi/raporunun her bir nüshası üzerine “TASDİK EDİLMEMİŞTİR” kaşesi basılmalı veya dikkat çekecek şekilde el ile yazılmalıdır. Dosyanın bir nüshası ilgili birimde muhafaza edilir, ikinci nüshası başvuru sahibine iade edilir.

TSE360 sisteminden yapılan başvurularda, olumsuz sonuçlanan başvurunun tasdik edilmeme gerekçesi sistemde kayıt altına alınarak işlem tamamlanmalıdır.

Özel Amaçlı (SG Gövde Kodlu) Araçların Belirlenmesi

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nda özel amaçlı taşıt tanımı bulunan araçlar, özel amaçlı araç olarak kabul edilmelidir. Kanunun ilgili maddesinde adı geçen “İtfaiye, kütüphane, oto kurtarıcı, radyo, sinema, televizyon, araştırma araçları” ile ilgili, başka bir düzenleyici mevzuat bulunmadığından 2007/46/AT-MARTOY, Ek II, Kısım A, madde 5’de verilen tabloda belirtildiği üzere, herhangi bir tanımın içine girmeyen bu özel amaçlı araçlara SG kodu verilerek, bu araçların uygunluk belgelerindeki

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

açıklama kısmına “2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu gereği özel amaçlı araç olarak onaylanmıştır” ifadesinin eklenmesi gerekmektedir.

Tadilatçının araç üzerinde yaptığı tüm değişikliklerin detaylı sunulması neticesinde aracın başka bir araca dönüşmeyeceği kanaatinin oluşması ile araç özel amaçlı araç olarak kabul edilir. (Başka bir ifade ile; yapılan tadilat sonucu aracın alt yapısının geri dönüşü olmayacak şekilde değiştirilmesidir.)

İmalatçının aracın özel fonksiyonlarından dolayı MARTOY Ek IV’ün şartlarını karşılayamadığı, ancak Ek XI ilave 4’teki şartları sağlayabildiğini, Onay Kuruluşuna veya yetki verdiği kurum/kuruluşa tatminkâr bir şekilde açıklaması ve ikna etmesi halinde, araç özel amaçlı araç olarak kabul edilebilir.

Özel amaçlı araç haricindeki üst yapı araçlar (BA, BX, DA ve DE) tamamlandığında MARTOY EK II İlave 2’de belirtilen kodları almalıdır. Özel amaçlı araçlara bahsi geçen ilavedeki kodlar eklenmez.

Tadilat işlemi gören ve özel amaçlı olmayan aracın üst yapısının; MARTOY EK II İlave 2’de tanımlı üst yapılara girmemesi durumunda, yine aynı ilavedeki 99 kodu kullanılabilir.

Üstyapı nedeni ile (Çöp kamyonu- plaka yeri ve aydınlatma yeri gibi) tadilatçının araç üzerinde yaptığı tüm değişikliklerin başvuru dosyasında detaylı sunulması ve aracın incelenmesi neticesinde ilgili yönetmelik şartlarına uyamayacağı hususunda tatmin olunması ile araç özel amaçlı (SG Gövde Kodlu) araç olarak AİTM Araç Uygunluk Belgesi (Münferit) onaylanabilir.

Enstitümüze sunulan özel amaçlı araçların araç uygunluk belgelerinde, üstyapı (gövde) tiplerinin kodları 38’inci maddeye ve 51’inci maddeye aynı olacak şekilde veya sadece 38’inci maddeye yazılarak 51’inci maddenin boş bırakılması şeklinde olmalıdır.

Sağdan Direksiyonlu Araçlara Karayolu Uygunluk Belgesi Verilmesi

(1) KTY’nin 30’uncu maddesinin (j) bendinde yer alan;

“(j) Ülkemizde belirli bir süre kullanıldıktan sonra tekrar yurt dışına çıkarılmak üzere geçici ithal yoluyla getirilenler ile iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş ve karayolunda insan, hayvan ve yük taşımada kullanılamayan araçlar hariç olmak üzere, direksiyonu sağda olan araçların tescili yapılmaz.” hükmü gereğince,

tekrar yurt dışına çıkarılmak üzere geçici ithal yoluyla getirilen araçlar ile iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş araçlar, sağdan direksiyonlu olarak onaylanabilir. Ancak, uygunluk belgesine “Söz konusu araç sağdan direksiyonlu olup, Karayolları Trafik Yönetmeliği 30’uncu maddesinin (j) bendine göre onaylanmıştır.” ibaresi yazılmalıdır.

(2) 32’inci AİTM Alt Komitesinin 5’inci maddesi uyarınca AİTM Yönetmeliği Madde 3 (c) kapsamında Karayolu Uygunluk Belgesi başvurusu yapılan sağdan direksiyonlu araçların uygunluk belgeleri, diğer kontrol şartlarını sağlamak kaydı ile uygunluk belgesine “Söz konusu araç sağdan direksiyonlu olup, tescil edilebilmesi için direksiyonun sola alınması gerekmektedir.” ibaresi yazılı olarak onaylanması gerekmektedir.

Tamamlanmamış Araçlara Karayolu Uygunluk Belgesi Verilmesi

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

AİTM Yönetmeliği Madde 3(c) kapsamında Karayolu Uygunluk Belgesi başvurusu yapılan “tamamlanmamış” araçların uygunluk belgeleri, ön sayfadaki Tam/Tamamlanmış ibarelerinin üstü çizilerek ve “Notlar” kısmına “Trafığe çıkmasına tamamlanmadığı sürece izin verilmez” ibaresi yazılı olarak onaylanması gerekmektedir.

Tehlikeli Madde Taşıyacak Araçların (üst yapı kodu 12 olan araçlar) AİTM Münferit Araç Uygunluk (Tadilat) Belgelerinde Gövde Tipi ve Açıklayıcı Not Bilgilerinin Girilerek Onaylanması

Tehlikeli madde taşıyacak araçların (gövde kodu 12 olan) Münferit Araç Uygunluk (Tadilat) Belgelerinde aşağıda belirtilen maddeler için açıklayıcı bilgiler yazılarak onaylanmalıdır.

- Aracın tanımı; “Tehlikeli maddelerin taşınması için kullanılan tanker” olarak belirtilen 12 numaralı gövde kodu seçeneğinin, Münferit Araç Uygunluk Belgesinin 38.madde gövde tipi kısmında,
- Üst yapı tadilatı yapılan tankerde taşınabilecek tehlikeli maddeleri belirten ADR araç tipleri (AF, FL, EXII, EXIII); Münferit Araç Uygunluk (Tadilat) Belgesinin 50. tehlikeli maddelerin taşınması için tasarım şartlarına göre tip onaylı olup olmadığı ve 52.madde “Notlar” kısmında da aracın özellikleri belirtilmelidir.

Tekerlekli Sandalye İle Binilebilen Araç (SH Gövde Kodlu)

Tekerlekli sandalye ile binilebilen araçların (SH Gövde Kodlu) MARTOY Ek XI İlave 3’e uygunluğunun değerlendirilmesi işlemlerinde, Enstitümüzün araç tip onayı konusunda teknik servis hizmeti veren birimi tarafından düzenlenmiş Ek XI İlave 3’e uygunluğunu belirten rapor aranacaktır. Diğer taraftan başvuru sahipleri; diğer teknik servisler, Bakanlıkça atandıkları konulardan MARTOY Ek XI İlave 3’te bahsi geçen yönetmelik/teknik düzenlemelerden tek tek rapor sunabilirler.

Teknik Dosya Uygunluk Yazısı veya CE Uygunluk Beyanı

- CE işaretinin söz konusu olduğu projelerde, üst yapıyı üreten firmanın üstyapı ile ilgili (damper, kar küreme ekipmanı, vidanjör, yol süpürme gibi) 2006/42/AT veya 2006/42/EC hususunda atanmış kuruluştan alınmış belgesinin ibrazı halinde başvuru sahibi tadilatçı firmadan teknik dosya uygunluk yazısı aranmayabilir. Ancak, tadilatçı firma bu belgeye ilaveten tadil ettiği aracın şasi numarasına düzenlenmiş “uygunluk beyanı” ve “taahhütname” de ibraz etmelidir. Bu konuda atanmış kuruluşlar ec.europa.eu web adresinden kontrol edilebilir.
- Teknik dosya uygunluk yazısı, Enstitümüzce sadece münferit tadilat başvurularında kullanılmak üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın 10.06.2005 tarih ve 2920 sayılı yazısına istinaden düzenlenmektedir.

Söz konusu uygunluk yazısı, tadilatçı firmanın ürettiği hidrolik/pnomatik aksama sahip üstyapılarla ilgili 2006/42/AT Makine Emniyet Yönetmeliği çerçevesinde düzenleyerek Enstitümüze sunduğu teknik dosya karşılığında üretilen ürüne dair verilmektedir. Bu belgede yer alan firma adresinin başvurudaki adres ile örtüşmemesi, münferit tadilat işlemi üretim yeri incelemesinden muaf bir işlem olduğundan, bir uygunsuzluk olarak değerlendirilmemelidir.

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

Teknik Servis Raporları

AİTM Yönetmeliği EK IV Madde 3.12 gereğince, başvuru dosyalarında yer alan teknik servis raporlarının sonuç bölümünde, söz konusu raporun ilgili yönetmeliğe/regülasyona ilave olarak AİTM Yönetmeliğine uygun olduğunun belirtilmesi gerekmektedir.

Tescile Esas Belge

- (1) Trafiğe ilk kez çıkacak araçların AİTM Münferit Araç onay işlemlerinde tescile esas belge olarak “aracın şasi numarasına düzenlenmiş temel araç uygunluk belgesi” yüklenmelidir.
- (2) Daha önce trafik tescil işlemi görmüş araçların AİTM Münferit Araç onay işlemlerinde tescile esas belge olarak;
 - Araca ait trafik tescil belgesi,
 - Trafik tescil birimlerince verilmiş araca ait bilgi formunun onaylı sureti, (Polnet çıktısı veya TNB tarafından verilen belge) sisteme yüklenmelidir.

Tescil Belgesindeki Hatalı Bilgilerin Düzeltilmesi

Araçta tadilat yapılmışsa; gerçekleştirilen tadilata istinaden yapılan başvurularda, başvuru dosyasında yer alan tescil belgesinde hatalı/eksik bilgi yer alması durumunda, başvuru sahibi yetkili teknik sorumlu, gerekçesini ve giriş yaptığı yeni değeri nasıl tespit ettiğini (araca ait uygunluk belgesinden/araç etiketinden/Polnet kaydından/ölçüm yaparak gibi) proje raporunda belirterek araç uygunluk belgesini düzenleyebilir.

Ancak araç tadilat görmediği halde, tescil belgesindeki hatalı bilgilerin düzeltilmesi amacıyla yapılacak başvurular onaylanmayacaktır.

Uygunluk Belgelerinde Bulunan Teknik Açından Müsaade Edilen Azami Yüklü Kütle ve Öngörülen Tescile Esas/Dolaşımda Müsaade Edilen Azami Yüklü Kütle

Uygunluk belgelerinde bulunan “16. Teknik açıdan müsaade edilen azami yüklü kütle” ve “17. Öngörülen tescile esas/dolaşımda müsaade edilen azami yüklü kütle” değerleri (ve alt maddeleri) temel araç uygunluk belgesinde (orijinal/muadil) her ikisinin de yer alması durumunda her iki değer de yazılmış olmalıdır.

Eğer temel aracın uygunluk belgesinde (orijinal/muadil) “17. Öngörülen tescile esas/dolaşımda müsaade edilen azami yüklü kütle” değeri belirtilmemişse, bu durumda, uygunluk belgesindeki “17. Öngörülen tescile esas/dolaşımda müsaade edilen azami yüklü kütle” değeri yerine Karayolları Trafik Yönetmeliği hükümleri saklı kalmak kaydıyla “16. Teknik açıdan müsaade edilen azami yüklü kütle” değerinin aynısı yazılacaktır.

ULAŞIM VE LOJİSTİK SİSTEMLERİ MERKEZİ BAŞKANLIĞI
ARAÇ PROJE UYGULAMA TALİMATI

5. İLGİLİ DOKÜMANLAR

ULM-03-FR-15-009	Montaj Uygunluk Raporu
ULM-03-FR-04-042	Özel Tertibatlı Araçların Engeli Olmayan Kişilerce Kullanılmasına İlişkin Teknik Muayene Raporu
ULM-03-FR-05-002	Üretim/Montaj Yeri İnceleme Formu
ULM-03-LS-00-006	Araç Proje Faaliyet Alanları Listesi